Jelentés a magyar szikipacsirta (*Calandrella brachydactyla hungarica*) 2013. évi költéseinek eredményeiről és az ezt megvalósító védelmi intézkedéseinkről Újfehértó körzetében

Endes Mihály – Dudás Miklós – Szabó Sándor
endesm@freemail.hu, dudasm1@t-online.hu, atalanta10szsp@freemail.hu

Abstract

A population fraction of two pairs of Hungarian Short-toed Lark (*Calandrella brachydactyla hungarica*) has been observed in 2013 breeding success of which was made possible only with a great luck. As two pairs of larks rarely keep together, we carried out intensive searches to find further breeding pairs which has been unsuccessful this year. The reason of that might have been provided by highly variable weather and chaotic patterns in agricultural technology. The same pattern applied to other accompanying species: *Alauda arvensis, Galerida cristata, Motacilla flava, Oenanthe oenanthe, Saxicola torquatus.*

Hagyományos, 17 éve folyamatosan figyelemmel kísért fészkelőhelyükön – bár minden eddiginél nagyobb területen (mintegy 18-20 km^2) kerestük őket – ez idén is a Vadastag nevezetű részleten állapíthattuk meg párbaállásukat, konkrétan egy még felszántatlan tavalyi kukoricaföld kb. 3 hektáros, enyhén gyomosodó tarlóján. Éppen ehhez kapcsolódóan jegyezzük meg, hogy egy centrifugális terjedésű tendencia még ennél a hazai populáció-töredéknél sem csupán egyszerű, bár logikus feltételezés, hiszen az elmúlt időszakban erre többször adódott példa, amint ezt beszámolóinkban jeleztük is. Azonban erre a projektre már jóval nagyobb volumenű tervezés, szervezés, személyi és anyagi alapok szükségesek. Ennek megvalósításához azonban háromszemélyes „csapatunk" – bármennyire is elkötelezett az ügyben – továbbá a rendelkezésre álló lehetőségek nem tűnnek elegendőnek, több mint másfél évtizedes tapasztalatainkból kiindulva. Kisebb-nagyobb, külföldről is ideérkező érdeklődő („kutató") csoportok, nagytudású szakmai vezetővel időről időre megjelennek. A széles érdeklődés valójában jogos, érthető, nekünk, helyieknek viszont a fentebb írottakat kell megfontolnunk, majd minél hamarabb eredményt biztosító döntéseket hozni sorsüldözött, noha legigazibb hungaricumunk megőrzése céljából.

Noha madaraink tradicionális hortobágyi élőhelyükön megelégedtek 0,5-0,8-1,0 ha-os revírek elfoglalásával, errefelé ez jóval nagyobbnak mutatkozik (stresszhelyzetben stresszállapot?). Így az erre alkalmas részletek (amelyek a költés és táplálkozás folyamatait biztosítják) hiányában állandó konfliktusok színterévé válik, elsősorban a hímek közötti földi- és légiharcok, vagy „csupán" ének-konkurrencia, imponáló-repülések formájában.

Rendkívül szerencsés módon a szóban forgó terület tulajdonosa idén is azonos volt az előző évekével, ezért a kapcsolatfelvétel és a már jól bevált „alku" sem okozott problémát, bár a siker érdekében a 3 hektár felét, azt is kettéosztva kértük és kaptuk: érintetlenséget, zavartalanságot, odafigyelést, kapcsolattartást. Néhány nap elteltével azonban az egyik pár eltűnt, azaz a két kijelölt részlet egyikén sem észleltük. Az itt maradó pár, időben kissé megkésve (május harmadik dekádja) költésbe kezdett, monitorozásuk csupán az élelemhordásra, majd a 3-4 fióka elszéledésére, illetőleg a szomszédos kukoricásba való húzódására szorítkozott részünkről.

Ezt követően megtaláltuk a másik párt is, mintegy 400m-re délebbre, a Maszling elnevezésű tájrészleten, egy rendkívül satnya kelésű és fejlődésű lucernatáblában. A június elejei időpont inkább második, semmint az esetleges (erre utaló jelet nem észleltünk) sikertelen első költés pótlását jelentette. Minthogy ez a terület – újabb szerencsés

fordulatként – megegyezett az előző évi fészkelés helyszínével, valamint tulajdonosával, majdhogynem „post festam” jelezhettük neki a tényt, s kérelmünket a kíméletet illetően. A tavalyi közös sikeres akció (gazda, HNPI, csapatunk) felettébb pozitív emlékeire, sikerélményeire építkezve idén is megkaptuk a türelmi időt, eredményeként a 3-4 fióka szárnyra kelését. Ez utóbbi tábla azonban menetközben részben túlságosan keskenynek és rovarokban szegénynek, részben közvetlen környezete rendkívül zavartnak bizonyult. A szomszédos búzaföldet ez idő tájt aratták, s a másik oldali dinnyeföldön intenzív munka zajlott (folyamatos öntözés, dübörgő, füstölgő kompresszorral, gyomlálás, a termés szedése, szállítása gépkocsikkal) madaraink visszatértek a Vadastag védett részére táplálkozni! Ennek vonatkozásairól Szabó S. talajcsapdázás-eredményeiből fogunk információkhoz jutni.

A szívmelengető eredmények tudatában azonban továbbra sem feledkezhetünk meg az évente újra és újra fellépő, ismétlődő problémákról. Ezek elkerülése, illetőleg megoldása egyaránt sok erőfeszítést, időráfordítást igényel, hovatovább foglalkozássá (helyesbítünk: hivatássá) válik. Ugyanakkor madaraink nevében mi köszönjük meg a HNPI hathatós és elkötelezett támogatását.